

The background of the entire page is an aerial photograph of a scenic landscape. A winding asphalt road with white dashed lines curves through a lush green valley. A river with white rapids flows through the center of the valley, surrounded by dense green forests and grassy fields. The overall scene is vibrant and natural.

Økonomisk Finansielt Scenarie

Kvartalsrapport
Q4 2023

ØKONOMISK & FINANSIELT SCENARIE

(Redaktionen afsluttet 2. januar 2024, Frank Velling)

STÆRK AFSLUTNING PÅ 2023

Årets sidste kvartal blev indledt med yderligere renteuro, som spredte sig til aktiemarkederne. Desuden holdt verden vejret, efter Hamas' terrorangreb på Supernova musikfestivalen i Israel den 7. oktober.

Men oktober måneds rentestigninger er dog allerede glemt: Fra 19. oktober til 29. december faldt den 10-årige amerikanske rente med 111bp. Forklaringen på dette er en kombination af svage inflationsindikatorer samt et forløsende pengepolitisk møde i Federal Reserve (FED) den 13. december, hvor Jerome Powell endelig sagde, at man nu er "at or near" et tilstrækkeligt restriktivt niveau for renterne, samt at rentelepels blev diskuteret på mødet.

2023 blev året, hvor man endelig synes at smide en væsentlig del af den tunge bagage fra pandemien i form af flaskehalse, høj inflation og faldende realindkomster. Desuden ser man mere opløftende økonomiske indikatorer fra Kina, hvor centralbanken i december varslede en fleksibel pengepolitik samt en lempelig finanspolitik i året der kommer.

Udviklingen i globale aktier

Kilder: Bloomberg og SEB

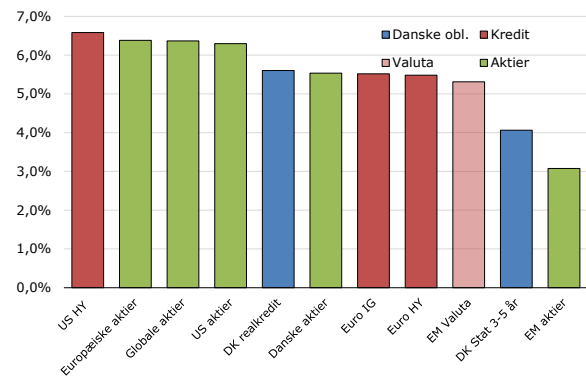
Globale aktier i MSCI World AC endte med en stigning på 6,4% i 4. kvartal, og er dermed steget 18,4% i 2023. I årets sidste kvartal var det amerikanske og europæiske (herunder danske) aktier som steg kraftigst, mens japanske og emerging market aktier halvede bagefter. Prisen på Brent-råolie faldt 19,2% til 77,0\$/tønde i kvartalet, og var stort set upåvirket af begivenhederne i Mellemøsten. Prisen på europæisk naturgas faldt 22,7% til 32,4€/MWh. De europæiske naturgaslagre er fortsat ekstraordinært høje for denne tid på året.

Den 10-årige amerikanske obligationsrente faldt 69bp til 3,88% p.a. i 4. kvartal, mens den 2-årige rente faldt 80bp til 4,25%. Den 10-årige realrente faldt 51bp til 1,67% p.a. Den 10-årige tyske rente faldt 82bp til 2,02%. Dansk realkredit leverede et ekstraordinært stærkt afkast: Nykredits realkreditindeks steg 5,6% efter et fald i OAS på 5bp til 107bp.

OAS på europæiske IG-virksomhedsobligationer faldt 15bp til 138bp. Kreditspændet på amerikansk High Yield faldt

73bp til 323bp. Afkastet på global High Yield steg 6,6% i 4. kvartal.

Afkast på forskellige aktiver i 4. kvartal (DKK)

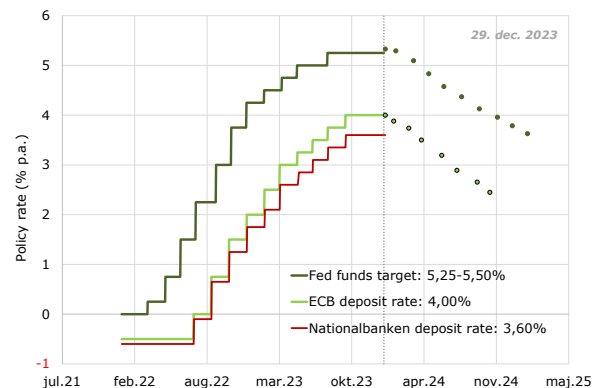

Kilder: Bloomberg og SEB

RENTELEMPELSER PÅ MENUKORTET I 2024

FED hævede renten 11 gange med i alt 525bp i perioden fra marts 2022 til juli 2023. Dette er det mest aggressive rentestramningsforløb fra den kant i nyere tid. Den Europæiske Central Bank (ECB) hævede renten 10 gange med i alt 450bp fra juli 2022 til september 2023. Her startede man som bekendt fra negativt niveau. Meldingerne fra begge sider af Atlanten antyder kraftigt, at det ER slut med renteforhøjelser. For FED's vedkommende tog man desuden hul på diskussionerne om rentelepels på FOMC-mødet den 13. december.

Forventninger til pengepolitikken i 2024

Kilder: Bloomberg, Federal Reserve, ECB, Nationalbanken og SEB

Hos FED peger median-prognooserne fra mødedeltagerne på, at man forventer rentelepels på 75bp i 2024, 100bp i 2025 og yderligere 75bp i 2026. Og ingen af de 19 adspurgte forventer yderligere rentestigninger! Markedet forventer, at det kommer til at gå væsentligt stærkere med rentelepels, og at den første rentenedsættelse vil se dagens lys allerede på mødet den 20. marts.

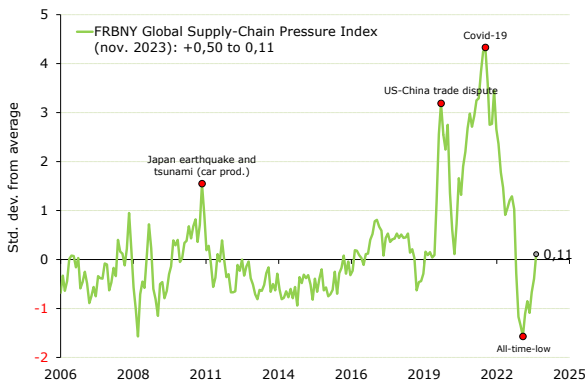
I ECB kender vi ikke centralbankchefernes forventninger. Og heller ikke i ECB Staff Projections fremgår nogen renteforventninger. Men markedet forventer lempelser på 175-200bp i 2024, med den første omkring marts-april.

INFLATIONEN KRAFTIGT PÅ RETUR

Baggrunden for de optimistiske forventninger til rentelepser er først og fremmest markant aftagende inflation, ligesom svagere vækstforventninger også bidrager.

En betydelig del af de usædvanligt kraftige stigninger man så i inflationen fra 2020 til medio 2022 var drevet af et udbudschok pga. pandemien. Pandemien skabte betydelige flaskehalse på såvel vare- som arbejdsmarkeder. Som vist i grafen nedenfor, så er disse flaskehalse væk nu. I grafen er globale flaskehalse mindre (større) end historisk, når man befinder sig under 0 (over 0).

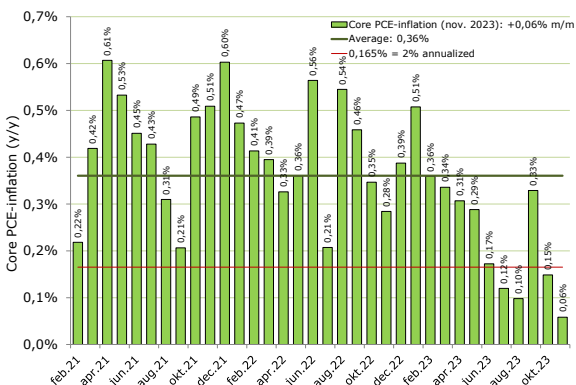
Globale flaskehalse

Kilder: New York Federal Reserve og SEB

I december vejrede obligations- og aktiemarkedene ny luft, da kerneinflationen for november blot steg 0,06% m/m. Og som vist nedenfor, så har der tydeligvis fundet en kontinuerlig afmatning sted siden januar 2023 (dog med undtagelse af september). Bemærk at månedlige stigninger på mindre end 0,165% svarer til en annualiseret kerneinflation under 2%.

Amerikansk kerneinflation

Kilder: Bureau of Economic Analysis og SEB

Med de seneste svage inflationstal, er årsstigningstakten nu faldet til 3,2%. Den er lidt højere i forbrugerprisstatistikken, hvor boligkomponenten har en større vægt. De underliggende producenterpriser faldt desuden til 2,0% y/y i november.

Også i Eurozonen er inflationen fortsat ned i et hastigt tempo. Og som udviklingen i virksomhedernes forventninger til salgspriser indikerer (jf. graf nedenfor), så kan inflationen meget snart bevæge sig under 2%. Dette er dog ikke forventningen hos ECB's økonomer. Her peger Staff Projections fra 14. december på, at afmatningen i årsstigningstakten vil aftage, og at inflationen kun aftager langsomt til 2,1% i 2026.

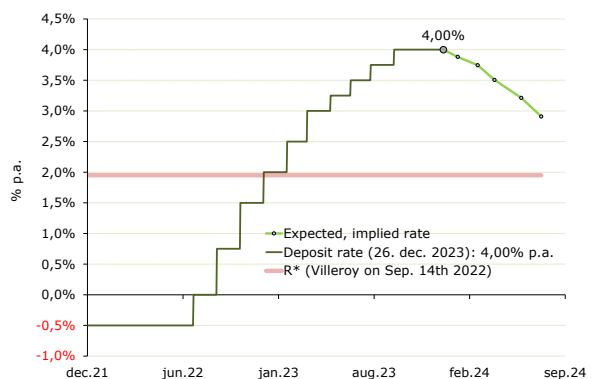
Inflation og prisforventninger i Eurozonen

Kilder: Eurostat, EU-Kommissionen og SEB

Ikke desto mindre er der lagt op til markante reduktioner i indlånsrenten fra ECB i det kommende år.

ECB's indlånsrente og renteforventninger

Kilder: ECB og SEB

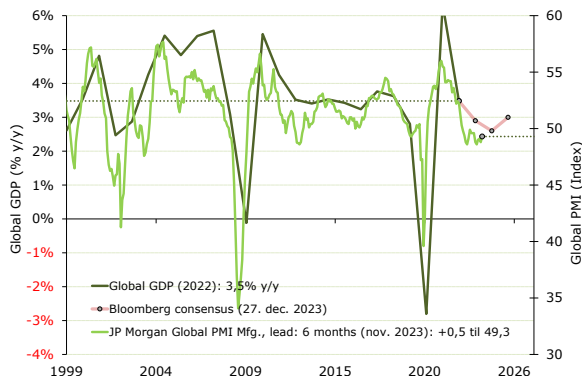
Hastigheden hvormed inflationen er faldet i regionen, er kommet bag på flere medlemmer af ECB's Styrelsesråd. Det gælder eksempelvis tyske Isabel Schnabel, som den 5. december overfor Reuters kaldte inflationsafmatningen for "remarkable". Ved samme lejlighed konstaterede hun, at de tre seneste meget svage inflationsmålinger har fået hende til at ændre mening, så hun ikke længere vurderer, at der er/bliiver behov for yderligere stramninger.

EN "BLØD LANDING" ER KONSENSUS

Det fremgik af den månedlige Global Fund Manager Survey fra Bank of America, at en "blød landing" for global økonomi nu er konsensus. For aktiemarkedet er en blød landing også at foretrække: For stærk vækst, på et tidspunkt med høj kapacitetsudnyttelse, vil give anledning til en ny omgang med for høj inflation, og dermed nye rentestigninger. Hvis

afmatningen derimod bliver for dyb, vil man godt nok se rentelepser i et hurtigere tempo, men virksomhedernes indtjening vil også falde.

Global vækst og PMI

Kilder: Markit, Bloomberg og SEB

Vækstbilledet for 2024 forekommer mindre broget end i 2023, om end også svagere end det forgangne år. De seneste økonomiske nøgletal har ikke ændret på dette.

Forventninger til økonomisk vækst

Region	2023	2024	Change	2025	Change	Recession probabil.	Weight (GDP)
	27.12.23	27.12.23	5 weeks	27.12.23	5 weeks		
Global	2,90	2,60	0,00	3,00	0,00	...	100,00%
North America	2,37	1,29	0,25	1,74	-0,09
• USA	2,40	1,30	0,30	1,70	-0,10	50,0%	24,44%
W. Europe	0,54	0,69	-0,09	1,45	-0,05
• Germany	-0,20	0,30	-0,10	1,20	-0,30	75,0%	4,08%
• France	0,80	0,70	-0,10	1,30	-0,05	...	2,72%
• Italy	0,70	0,50	0,00	1,10	-0,10	...	1,92%
• Spain	2,36	1,30	-0,10	1,80	-0,10	...	1,44%
• UK	0,50	0,30	-0,10	1,20	0,00	60,0%	3,42%
• Denmark	1,10	1,40	0,15	1,85	0,15	...	0,38%
EMEA	2,37	2,37	-0,02	2,78	0,00
• Russia	3,00	1,40	0,10	1,10	0,00	32,5%	1,49%
• Turkey	4,10	2,70	0,00	3,40	0,10	...	1,18%
• Poland	0,40	2,80	0,20	3,40	0,00	10,0%	0,80%
• South Africa	-0,50	3,00	-0,40	4,50	1,00	...	0,34%
Asia ex. Japan	4,58	4,59	0,05	4,44	-0,11
• China	5,20	4,50	0,00	4,30	-0,15	15,0%	17,65%
• India	7,00	6,60	0,40	6,20	-0,10	...	4,44%
• South Korea	1,30	1,90	-0,10	2,70	0,20	20,0%	1,59%
• Indonesia	5,00	5,00	0,00	5,10	-0,01	5,0%	1,56%
• Taiwan	1,00	3,00	0,06	2,50	0,00	20,0%	0,72%
Japan	1,90	0,80	-0,20	1,00	0,00	...	3,86%
LatAm	1,70	1,47	-0,09	2,40	0,06
• Brazil	3,00	1,60	0,00	2,00	0,00	10,0%	2,07%

Som vist i tabellen, så er vækstprognoserne for 2024 for de større europæiske lande reduceret i slutningen af 2023, mens prognosen for USA er blevet oprevideret.

Der er dog udfordringer i det kommende år. Det gælder ikke mindst udsigterne for privatforbruget. Allerede nu ser man betydelig svaghed i omsætningen af cykliske forbrugsvarer. Eksempelvis møbler, byggematerialer og elektronik, som er nogle af de større udgiftsposter som først rammes, når husholdningerne føler sig mindre sikre på fremtiden. Og afmatningen på arbejdsmarkedet er nu i fuld gang. Det ser man ikke mindst i andelen af virksomheder som netto ansætter nye medarbejdere. Denne andel er faldet kontinuerligt fra 84,6% i februar 2022 til 54,6% i dag.

Beskæftigelsesafmatningen sker typisk først for midlertidigt ansatte i servicesektoren. Også denne er aftaget væsentligt siden starten af 2022.

Andel af virksomheder som netto ansætter

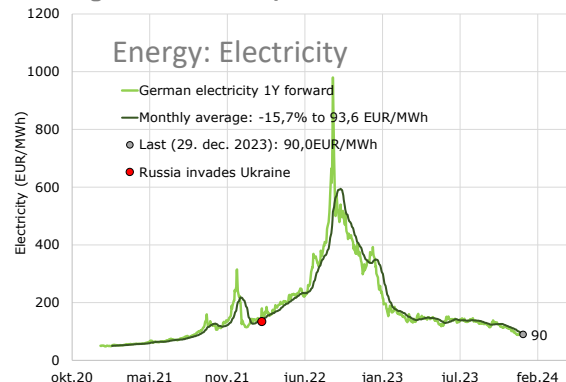

Kilder: Bureau of Labor Statistics og SEB

At husholdningerne registrerer denne afmatning, er tydelig i forbrugertillidsindikatorerne: Andelen af husholdninger som vurderer, at der er rigeligt med jobs, er aftagende i forhold til andelen som vurderer, at der er blevet færre jobs. Denne utryghed omkring jobsituation, og dermed fremtidige indkomster, risikerer at lægge et opadgående pres på opsparingskvoten. Og netop en ekstrem høj opsparing under pandemien, ikke mindst boost'et af det 2200 mia. \$ store CARES Act fra marts 2020, er det som har forlænget den amerikanske højkonjunktur. Men den stødpude, som husholdningerne fik af regeringen, er ved at være opbrugt for de fleste af de nedre indkomstgrupper. Derfor er der også en risiko for, at forsinkede effekter af renteforhøjelserne slår hårdere igennem, samtidig med at karenperioden for tilbagebetaling af studielån ophører.

Mens der vækstmæssigt synes at være en risiko for en hårdere nedtur for privatforbruget, så kan der komme positive overraskelser fra produktivitetsvæksten i kølvandet på en række teknologiske landvindinger, ikke mindst kunstig intelligens.

Udviklingen i elektricitetspriser

Kilder: Bloomberg og SEB

I Europa har man ikke haft den samme forlængelse af højkonjunktoren ved hjælp af helikopterpenge. Derimod har husholdninger og fremstillingsvirksomheder været hårdt

ramt af høje priser på naturgas og elektricitet samt fødevarer. Derfor er det også positivt, at de europæiske naturgaslagre fortsat befinder sig på et højt niveau (sammenlignet med samme tidspunkt i tidligere år), og dermed holder elektricitetspriserne nede på et lavt niveau.

ALLOKERINGSOVERVEJELSER

Umiddelbart er der meget, der taler positivt for globale aktier ved starten af 2024: (1) En dyb afmatning synes afværget, (2) der er begrundet håb om pengepolitiske lempelser i det kommende år, (3) inflationen er fortsat på retur, hvilket alt-andet-lige er positivt for de disponible realindkomster, (4) realrenterne har normaliseret sig, (5) flaskehalsproblemer fra pandemien synes endelig at fortone sig i bakspejlet, og (6) vi kan forvente positiv vækst i virksomhedernes indtjening. Konsensus for indtjeningen i S&P 500 ligger ifølge FactSet på 11,8% i 2024.

Så hvorfor ikke bare fylde tanken helt med risikofyldte aktiver? Den primære årsag er, at disse forhold langt overvejende er konsensus i dag. Når aktiemarkederne er steget så kraftigt som det er tilfældet i november-december, er det i høj grad fordi markedet har taget forskud på disse glæder. Dette betyder, at baren for positive overraskelser kontinuerligt rykker højere op. En Bloomberg-rundspørge blandt 19 af de største globale investeringsbanker, offentliggjort den 19. december, viste et medianestimat for S&P 500 på 5000 ultimo 2024 (estimerne er naturligvis lavet på forskellige tidspunkter før den 19. december). Dette er blot 1,7% over niveauet den 29. december. Historisk set er disse estimater ikke nogen god indikator for hvordan markedet rent faktisk kommer til at udvikle sig. Men de antyder kraftigt, at en del af det afkast man forventede for 2024 er blevet realiseret i slutningen af 2023!

Forward P/E på S&P 500 i forskellige konjunkturfaser

Note: 1 "Early cycle" 2 "Mid-cycle" 3 "Late cycle"

Kilder: Bloomberg og SEB

Et andet forhold er, at afkastforventningerne for det risikofrie alternativ er blevet forbedret. Dog har markedet også her "taget forskud" på disse. Dette har presset obligationskurserne op og renterne ned i slutningen af året. Den 10-årige amerikanske obligationsrente er faldet 111bp til 3,88% p.a. fra toppen den 19. oktober.

Som vist i grafen nedenfor, så har rentefaldet været drevet af et kraftigt fald i de langsigtede inflationsforventninger. Den 10-årige tyske statsobligationsrente er faldet 91bp til 2,02% p.a. Ydermere er OAS på dansk realkredit faldet 44bp til 107bp fra toppen i marts.

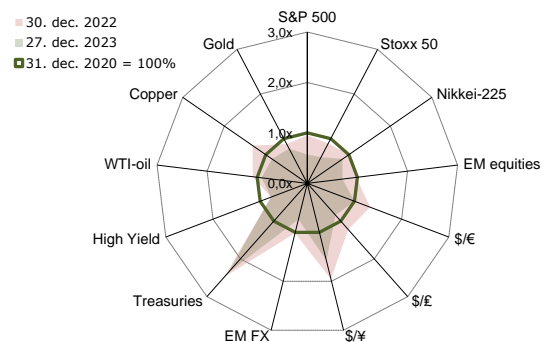
Renten på 10Y Treasury og inflationsforventninger

Kilder: Bloomberg og SEB

Et tredje forhold er graden af "complacency": Priserne for at forsikre sig mod kursfald (implicit volatilitet i optioner) er faldet gennem året. Det gælder aktier, råvarer og valuta, men ikke obligationer.

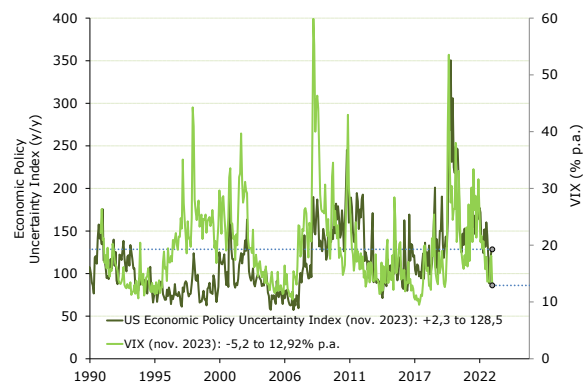
Forsikringspræmier

Kilder: Bloomberg og SEB

Et fjerde forhold er det amerikanske præsidentvalg til november.

Økonomisk-politisk usikkerhed og VIX

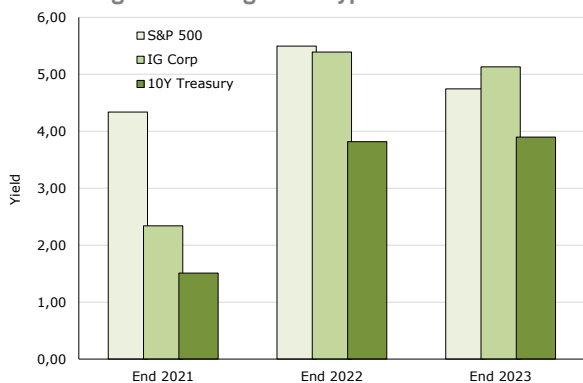

Kilder: Policyuncertainty.com, Bloomberg og SEB

Den usikkerhed, som er forbundet med tætte valg, hvor udfaldet kan afgøre om aktier skal stige eller falde, giver historisk anledning til risikoafdækning forud for valget. Ifølge PredictIt.org er Trump blot et mulehår foran Biden i slutningen af 2023. Investorer bryder sig ikke om usikkerhed, om end der går nogle måneder før præsidentvalget for alvor bliver et tema.

Endelig bevirker markedsudviklingen, herunder den betydelige risikoappetit i slutningen af 2023, at forskellen i forrentning på forskellige typer af aktiver er skrumpet. Dette hænger også sammen med den relative prisdannelse, hvor aktier længe har set forholdsvis dyre ud. Og "nej" – det er ikke kun pga. "magnificent seven" og kunstig intelligens: Alle sektorer, på nær energisektoren (af åbenlyse årsager), handles i den øverste 10% fraktile for forward P/E de seneste 20 år. Det seneste rentefald har dog givet en lille forbedring af risikopræmien på det brede marked.

Forrentning af forskellige aktivtyper

Kilder: Bloomberg og SEB

Så selvom global økonomi forekommer væsentlig mindre uligevægtig, end det man har set de seneste år, og at vi ikke forventer en dybere økonomisk nedtur, så har vi lige nu en forholdsvis forsigtig strategi. Ved indgangen til det nye år har vi således en lille overvægt af risikofyldte aktiver i de blandede porteføljer. Overvægten svarer til en udnyttelse af risikobudgettet på ca. 60%.

AFKASTUDVIKLINGEN

I den følgende tabel har vi opsummeret afkastene på udvalgte aktivtyper. Endelig vises udviklingen for udvalgte valutaer mod danske kroner.

Afkast for udvalgte aktivtyper

Ændring i procent (benchmark valutaenhed)	Dec 2023	Q4 2023	YTD 2023
Obligationer			
Bloomberg Eurozone Sovereign Bond Index (EUR)	3,65%	7,19%	7,13%
Bloomberg US Treasury Bond Index (USD)	3,36%	5,66%	4,05%
Bloomberg Germany Sovereign Bond Index (EUR)	3,38%	6,43%	5,57%
Bloomberg Japan Sovereign Bond Index (JPY)	0,43%	0,93%	0,49%
Bloomberg Denmark Sovereign Bond Index (DKK)	4,38%	7,66%	6,31%
Bloomberg Denmark Sovereign Bond Index 1 to 3 Year (DKK)	0,94%	1,89%	3,14%
Bloomberg Denmark Sovereign Bond Index 1 to 5 Year (DKK)	1,40%	2,73%	3,98%
ML Global HY Index TR Local (XXX)	3,43%	6,58%	12,44%
ML Global HY Constrained Index TR Hedged (DKK)	3,22%	5,95%	9,93%
JPMorgan EMBI Global Diversified Hedged (DKK)	4,55%	8,46%	8,10%
Nykredit Dansk Mortgage Bond (DKK)	2,67%	5,60%	5,80%
Aktier			
MSCI AC World (net div) (DKK)	3,50%	6,39%	18,35%
MSCI North America (net div) (DKK)	3,46%	7,10%	22,00%
MSCI Europe (net div) (DKK)	3,69%	6,40%	16,11%
TOPIX TR INDEX (DKK)	3,33%	3,48%	16,26%
MSCI Emerging Markets (net div) (DKK)	2,62%	3,35%	6,37%
OMXC Copenhagen All Share GI (DKK)	3,10%	6,36%	20,82%
OMXC Copenhagen All Share Capped GI (DKK)	5,14%	5,54%	6,39%
Valuta mod DKK			
EUR	-0,01%	-0,03%	0,24%
USD	-1,24%	-4,19%	-3,15%
JPY	3,56%	1,42%	-9,36%

Disclaimer

Dette materiale er udarbejdet af Skandinaviska Enskilda Banken, Danmark, filial af Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), Sverige ("SEB"). SEB er en del af Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), som er et svensk aktieselskab, og er underlagt tilsyn af Finansinspektionen i Sverige og delvist af Finanstilsynet i Danmark.

Dette materiale er udarbejdet alene til orientering for de modtagere, som materialet er udleveret til. Publikationen er ikke et tilbud om eller en opfordring til at købe eller sælge finansielle instrumenter. Alle råd og informationer i materialet er baseret på kilder, som SEB har vurderet pålidelige. SEB er ikke ansvarlig for fuldstændigheden eller nøjagtigheden af oplysningerne og for direkte eller indirekte tab, som kan opstå på grund af fejl eller mangel heri. Modtagerne opfordres til at udøve et eget skøn over, hvorledes der skal investeres, og publikationens informationer, beregninger, vurderinger og skøn træder ikke i stedet for modtagers egen vurdering. SEB er ikke ansvarlig for det økonomiske udfald af placeringer eller andre tiltag, der er sket på basis af information i dette materiale. Markedsværdien på finansielle instrumenter kan både stige og falde, og historiske afkast er ikke en sikker indikation på fremtidige afkast. Finansielle instrumenter som hører hjemme, eller investerer i, udenlandske markeder påvirkes også af udsving i valutakurser, som kan få værdien på instrumentet at stige eller falde. SEB, datterselskaber af SEB samt medarbejdere i SEB kan udføre forretninger, have, etablere, ændre eller afsluttet positioner i finansielle instrumenter, som er omtalt i materialet. SEB har ophavsretten til publikationen, som er til modtagerens personlige brug og ikke til offentliggørelse noget sted.

Skandinaviska Enskilda Banken, Danmark, filial af Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), Sverige, Bernstorffsgade 50, 1577 København V